

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

Н. В. Заєркова

РАННЄ ВТРУЧАННЯ: ЛОГОПЕДИЧНИЙ АСПЕКТ 110

О. В. Затинайко

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ, ВИКЛИКИ
ТА ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ 112

Д. О. Заяц, Г. В. Супрун

ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОГО ГНОЗИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ЛОГОРИТМІКИ 114

А. Ю. Здерчук

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА
АВТОРСЬКУ ІНТЕРАКТИВНУ МЕТОДИКУ «ЧАС» 116

Н. Г. Іваненко, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 119

С. Т. Ільченко, Н. М. Бабич

ДІАГНОСТИКА ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У
ДІТЕЙ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 121

Ю. В. Ільченко, В. А. Литвиненко

ЗАСОБИ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОГО
ДИХАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 123

С. Г. Іроні, Т. В. Скрипник

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБУ «КЛАСНИЙ ЧАРІВНИК» ДЛЯ РОЗВИТКУ
КОМАНДНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ ТА ЇХНІХ ОДНОЛІТКІВ ... 125

Є. Р. Кадирова, Г. І. Васильєва

СИСТЕМА РОБОТИ НАД БАЙКАМИ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЧИТАННЯ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 127

В. А. Калюжна, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ 129

Т. Д. Кравченко, В. А. Литвиненко

РОЗВИТОК АКТИВНОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ В ІГРОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ 131

К. С. Кравчук, М. С. Овчаренко, С. О. Логвиненко

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ
УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 133

Запропонована система роботи над байками виявилася ефективною не лише для корекції мовленнєвих порушень, а й як інструмент комплексного розвитку особистості, сприяючи формуванню зв'язного мовлення, розвитку критичного та аналітичного мислення, моральної самосвідомості та емпатії, а також стимулюючи пізнавальну активність і соціальні навички, що забезпечує більш успішну інтеграцію дітей у освітнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Суховієнко Н. Методика початкового навчання мови та розвитку мовлення дітей з особливими освітніми потребами. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2025. Вип. 3. С. 136-141.
2. Черепанська Н. Робота над байкою на уроках літературного читання. *Вісник психології і педагогіки*: зб. наук. праць. 2018. Вип. 15. URL: http://www.psych.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_15
3. Луців С. Методика навчання мовно-літературної галузі у початковій школі. Методика навчання читання: навч.-метод. посібник. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. 76 с.
4. Методика вивчення творів різних жанрів. URL: https://ukrlit.net/article/966.html?utm_source=chatgpt.com

В. А. Калюжна, м. Черкаси
Vitalina130591@gmail.com
О. П. Таран, м. Київ
op.taran@kubg.edu.ua

СТАН СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ

Комунікативні навички є одним із найважливіших аспектів розвитку дітей молодшого шкільного віку. Завдяки спілкуванню дитина отримує можливість обмінюватися інформацією, взаємодіяти з іншими людьми, розвивати мислення та пізнавальні здібності. Комунікативні навички сприяють успішній соціалізації дітей. Проте, для дітей з аутизмом ці навички можуть бути серйозним викликом. У дітей молодшого шкільного віку з аутизмом як вербальні так і невербальні комунікативні навички часто є недостатньо сформованими або порушеними, а це створює бар'єри у взаємодії з навколишніми.

Розвиток комунікативних здібностей у дітей з аутизмом досліджувався багатьма науковцями. Українські науковці, зокрема Н. Базима [1], Т. Грітченко [2], Н. Кравець [3], О. Конопацька [4], Т. Скрипник [5], М. Шеремет [6] у своїх дослідженнях приділяли увагу особливостям соціальної взаємодії дітей з аутизмом, а також методам розвитку їхніх мовленнєвих та комунікативних

навичок. Результати досліджень свідчать про те, що для ефективного розвитку комунікативних навичок, діти з аутизмом потребують індивідуального підходу.

Проблема розвитку комунікативних здібностей у дітей з аутизмом є однією з базових у сфері корекційної педагогіки та психології, адже порушення спілкування суттєво впливає на соціальну адаптацію та інтеграцію таких дітей у суспільство.

Для визначення рівня сформованості комунікативних навичок у дітей молодшого шкільного віку з аутизмом, було проведено опитування батьків десяти дітей, віком від 6 до 9 років з розладом аутистичного спектра (РАС). У більшості цих дітей спостерігалися наступні труднощі: затримка мовленнєвого розвитку, труднощі у соціальній взаємодії, порушення комунікативних навичок, емоційна нестабільність, труднощі у розумінні підтексту, сенсорні особливості (гіпо- або гіперчутливість до сенсорних стимулів).

Опитувальник містив у собі 5 розділів (візуальний контакт і увага, невербальна комунікація, вербальна комунікація, емоційно-соціальні прояви, функціональне використання комунікації), всього 24 запитання.

За результатами опитування було встановлено, що рівень сформованості комунікативних навичок у більшості дітей молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра є недостатнім і характеризується значними індивідуальними відмінностями. Кількісний аналіз показав, що лише незначна частина з цих дітей, виявляє високий рівень сформованості досліджуваних умінь; більшість перебуває на середньому та низькому рівнях. Найбільш проблемними виявилися такі показники: ініціативність у спілкуванні, здатність підтримувати діалог, розуміння підтексту та використання невербальних засобів комунікації.

Якісний аналіз результатів свідчить, що діти з високим рівнем демонструють вибіркову соціальну взаємодію, ускладнено вступають у контакт із малознайомими однолітками. У дітей із середнім рівнем наявні окремі прояви комунікативної активності, проте вони нестійкі та залежать від зовнішніх умов. Діти з низьким рівнем проявляють значні труднощі у встановленні контакту, не завжди розуміють інструкції та потребують постійної підтримки дорослого.

Отримані результати дозволяють зробити висновок, що більшість досліджуваних дітей потребує цілеспрямованої корекційно-розвиткової роботи, зокрема шляхом використання засобів, які сприятимуть розвитку комунікативної активності, емоційної чутливості та соціальної взаємодії. Важливо враховувати як особливості кожної дитини, так і загальні закономірності розвитку комунікативних процесів.

Список використаних джерел:

1. Базима Н. В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ. 2014. 20 с.

2. Грітченко Т. М. Психологічні особливості розвитку дітей з аутизмом *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна. 2019. Вип. 25. С. 45–50.*
3. Кравець Н. В. Особливості комунікативного розвитку дітей із розладами спектра аутизму. *Дефектологія. 2018. № 3. С. 27–33.*
4. Конопацька О. О. Розвиток мовлення та соціальної взаємодії дітей з аутизмом у процесі корекційної роботи. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2020. С. 64–70.*
5. Скрипник Т. І. Корекційно-розвивальна робота з дітьми із розладами аутистичного спектра : навч.-метод. посіб. Київ : Вид. дім «Слово», 2017. 112 с.
6. Шеремет М. К. Психолого-педагогічні основи розвитку мовлення дітей із порушеннями інтелекту та аутистичними проявами. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2015. № 29. С. 118–124.*

Т. Д. Кравченко, м. Київ
t.velichko2004@gmail.com

В. А. Литвиненко, м. Київ
vv.lytvynenko@kubg.edu.ua

РОЗВИТОК АКТИВНОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Формування активного словника є основою мовленнєвого розвитку дошкільника та передумовою успішної комунікації. У дітей із мовленнєвими труднощами цей процес ускладнюється обмеженістю лексичного запасу, неточністю розуміння значень слів і труднощами граматичного узгодження. Як зазначає А. Богуш [2, с. 50–57], розвиток словника потребує створення мовленнєво активного середовища, у якому дитина має змогу практично засвоювати нові слова. Н. Гавриш [3, с. 36–44] підкреслює, що саме гра забезпечує природне мовленнєве занурення, сприяє збагаченню лексики й розвитку зв'язного мовлення. На думку К. Крутій [4, с. 44–52], ігрова діяльність стимулює формування узагальнень, граматичних зв'язків і логіко-смыслових відношень у мовленні дитини. Т. Сапун [5, с. 42–49] акцентує, що використання ігрових технологій у логопедичній практиці є ефективним засобом корекції мовленнєвих порушень, оскільки вони одночасно активізують пізнавальну, емоційно-вольову та мовленнєву сфери дошкільника.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності методики розвитку активного словника